

รายงานผลการดำเนินงานโครงการพิเศษ ปีงบประมาณ 2563 รอบ 12 เดือน
ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร

โครงการ อนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

1. ความเป็นมา / พระราชดำริ

ตามที่โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ดำเนินงานโครงการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชได้ระยะเวลาหนึ่ง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริให้มีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขึ้นในปี 2535 โดยทรงเน้นให้มีการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชที่หายากหรือกำลังใกล้สูญพันธุ์ เพื่อไว้เป็นแหล่งเชื้อพันธุพืชให้คงอยู่ตลอดไป ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์ เพื่อให้ได้พันธุ์ดียิ่งขึ้นต่อไป ในระหว่างการดำเนินงานได้ทรงติดตามผลงานที่ได้ดำเนินงานอย่างละเอียดถี่ถ้วน แรกเริ่มการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชได้ทำอยู่เพียงในห้องปฏิบัติการภายในโครงการสวนพระองค์ฯ สวนจิตรลดาเท่านั้น กิจกรรมไม่กว้างขวาง ไม่ได้ขยายสู่ภายนอกต่อเมื่อมีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชฯ ขึ้นจึงได้ขยายออกไปตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนราชการทั้งสถาบันการศึกษาและผู้ว่าราชการจังหวัด

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นโครงการที่แตกต่างจากโครงการพระราชดำริอื่นๆ เนื่องจากเป็นโครงการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงกำกับดูแลเองในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ คือกิจกรรมปกป้องพันธุกรรมพืช กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวม กิจกรรมปลูกรักษาอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ จัดตั้งศูนย์ข้อมูลพันธุกรรมพืช วางแผนพัฒนาพันธุ์พืช กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช และกิจกรรมสนับสนุนการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช เช่น งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน เป็นต้น

2. การสนองพระราชดำริ / การเข้าร่วมโครงการของกรมวิชาการเกษตร

กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจด้านอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช มีศูนย์เครือข่ายอยู่ทั่วประเทศจึงมีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการดูแลและรวบรวมพันธุกรรมพืชท้องถิ่นทั้งเป็นการอนุรักษ์ในพื้นที่เดิมและนอกพื้นที่ พร้อมการจัดทำฐานข้อมูลพันธุกรรมของพืชและให้คำปรึกษา แนะนำข้อมูลทางวิชาการแก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไปของโครงการ

- 1) เพื่อรักษาสภาพพื้นที่ป่าและพันธุกรรมพืชให้คงอยู่ในแหล่งเดิม (*in situ*)
- 2) เพื่อรวบรวม รักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของไม้ผลเมืองร้อนในพื้นที่อนุรักษ์ (*ex situ*)
- 3) เพื่อรวบรวม รักษาความหลากหลายทางพันธุกรรมของพืชผักพื้นเมืองสำคัญที่บริเวณในภาคใต้ในพื้นที่อนุรักษ์ (*ex situ*)
- 4) เพื่อรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้ และพันธุ์กล้วยพื้นเมืองอื่นๆ ในประเทศไทยในพื้นที่อนุรักษ์ (*ex situ*)

3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะในส่วนของงานวิชาการเกษตร (กรมวิชาการเกษตร)

เพื่อรักษาสภาพพื้นที่ป่าและพันธุ์กรรมพืชให้คงอยู่ในแหล่งเดิม มีแปลงรวบรวมพันธุ์กรรมไม้ผลเมืองร้อน พืชผักพื้นเมืองและพันธุ์กรรมกล้วยในประเทศไทย พร้อมข้อมูลลักษณะประจำพันธุ์และการใช้ประโยชน์ สำหรับใช้ในการคัดเลือกและพัฒนาพันธุ์พืชให้เป็นพืชเสริมรายได้หรือพืชเศรษฐกิจต่อไป

4. พื้นที่เป้าหมาย

4.1 พื้นที่เป้าหมายของโครงการ

กิจกรรมที่ 1 ปกป้องพันธุ์กรรมพืช พื้นที่ 296 ไร่

กิจกรรมที่ 2 การสำรวจเก็บรวบรวมพันธุ์กรรมพืช ประกอบด้วย ไม้ผลเมืองร้อน

กิจกรรมที่ 3 การปลูกรักษาพันธุ์กรรมพืช จำนวน 3 แปลง ได้แก่

1. แปลงปลูกรวบรวมไม้ผลเมืองร้อน พื้นที่ 15 ไร่

2. แปลงปลูกรวบรวมผักพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้ พื้นที่ 5 ไร่

3. แปลงปลูกรวบรวมพันธุ์กรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทย พื้นที่ 10 ไร่

5. หน่วยงานรับผิดชอบ

5.1 หน่วยงานรับผิดชอบหลักของโครงการ : .....

5.2 หน่วยงานวิชาการ (กรมวิชาการเกษตร)

5.2.1 หน่วยงานหลัก : ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง

5.2.2 หน่วยงานร่วมดำเนินการ : -

6. งบประมาณ

6.1 งบปกติกรมวิชาการเกษตร ปี 2563 จำนวน 100,000 บาท

7. ผลการดำเนินงาน

7.1 กิจกรรมปกป้องทรัพยากร

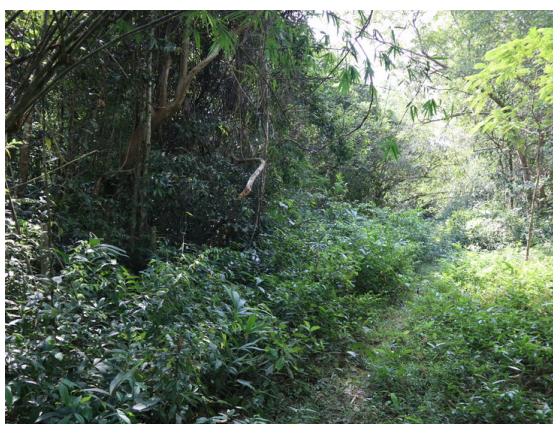
ดำเนินการปฏิบัติดูแลพื้นที่ป่าปกป้องทรัพยากรพันธุ์พืช จำนวน 296 ไร่ รักษาสภาพป่าและภูมิประเทศให้คงอยู่ในสภาพเดิม โดยไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าและทำลายพันธุ์ไม้ ไม่มีการนำพันธุ์กรรมต่างถิ่นเข้าไปในพื้นที่ ดำเนินงาน สำรวจเส้นทางแนวรั้วรอบพื้นที่ป่า เป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร เพื่อวางแผนการทำแนวกันไฟก่อนถึงช่วงฤดูแล้งปี 2563 สำรวจแนวรั้วลวดหนามที่กั้นรอบพื้นที่ป่าเพื่อเตรียมการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์

ป้องกันการบุกรุกจากพื้นที่รอบข้าง และสำรวจเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าเพื่อเตรียมการทางและทำเส้นทางให้โล่งเตียนสามารถเดินทางศึกษาพันธุ์ไม้และปฏิบัติดูแลพื้นที่ป่าได้สะดวก

การดำเนินงานเดือนมกราคม – มีนาคม 2563 ได้ทำทางหญ้าและต้นไม้วัชพืชขนาดเล็กตามแนวรั้วลวดหนามได้ระยะทาง 3 กิโลเมตร รอบพื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชเพื่อเป็นแนวกันไฟ ป้องกันไฟไหม้ป่าในช่วงฤดูแล้ง

การดำเนินงานเดือนเมษายน – มิถุนายน 2563 ทำการเผาระวังแนวกันไฟรอบแนวรั้วที่กั้นรอบพื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากรในช่วงฤดูแล้ง และเข้าสู่ช่วงฤดูฝนในเดือนพฤษภาคม 2563 ทำการสำรวจเส้นทางในพื้นที่ป่าปกปักษ์ฯ และพื้นที่บริเวณรอบป่า ทำการซ่อมแซมเส้นทางที่เริ่มถูกน้ำกัดเซาะพังทลายช่วงต้นฤดูฝน และจัดทำรายการข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมส่งให้กับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตรัง เพื่อเป็นเอกสารประกอบการขออนุญาตใช้พื้นที่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าสายควนหละและป่าเขาหวาง ในพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) จำนวน 110-0-70 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินงานส่วนหนึ่งภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กิจกรรมปกปักษ์ทรัพยากรป่าปกปักษ์ทรัพยากร

การดำเนินงานเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2563 สำรวจเส้นทางแนวรั้วรอบพื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากร ตัดแต่งต้นไม้นอกแนวรั้วที่ล้มกีดขวางเส้นทาง และซ่อมแซมเส้นทางเข้าสู่พื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากรที่ถูกน้ำกัดเซาะเสียหายช่วงฤดูฝน

ภาพที่ 1 ป่าปกปักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชที่มีการทำเส้นทางใหม่ ซ่อมแซมรั้วลวดหนามและทำแนวกันไฟรอบบริเวณป่าพื้นที่ 296 ไร่

ภาพที่ 2 การทำแนวกันไฟตลอดแนวรั้วรอบพื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากรพันธุ์พืชในช่วงฤดูแล้งระยะทาง 3 กิโลเมตร

ภาพที่ 3 สำรวจเส้นทางแนวรั้วรอบพื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากร ตัดแต่งต้นไม้กนอกแนวรั้วที่ล้มกีดขวางเส้นทาง และซ่อมแซมเส้นทางเข้าสู่พื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากรที่ถูกน้ำกัดเซาะเสียหายช่วงฤดูฝน ระยะทาง 3 กิโลเมตร

7.2 กิจกรรมสำรวจเก็บรวบรวมทรัพยากรพันธุ์พืช จำนวน 3 แปลง ได้แก่

1) แปลงปลูกรวบรวมไม้ผลเมืองร้อน

ดำเนินการปฏิบัติดูแลแปลงปลูกรวบรวมพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน พื้นที่ 15 ไร่ มีไม้ผลเมืองร้อนจำนวน 47 ชนิด/พันธุ์ อย่างละ 2 – 5 ต้น ทำการตัดหญ้า ใส่ปุ๋ย ตัดแต่งกิ่งและให้น้ำ และจัดเตรียมทำป้ายแสดงชื่อพันธุ์ไม้ที่ติดกับต้นไม้ ทดแทนของเดิมที่ชำรุดเสียหาย

การดำเนินงานเดือนเมษายน – มิถุนายน 2563 ทำการปฏิบัติดูแลไม้ผลเมืองร้อนในสภาพแปลงตัดหญ้า และทำการคลุมโคนต้นและให้น้ำไม้ผลเมืองร้อนที่มีต้นขนาดเล็กตลอดช่วงฤดูแล้งเดือนมีนาคม - เมษายน ปี 2563 กำจัดวัชพืชบริเวณรอบโคนต้นของไม้ผลพื้นเมือง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในไม้ผลพื้นเมืองที่มีต้นขนาดเล็กช่วงต้นฤดูฝน พรวนดินกลบโคนต้น และทำการปลูกไม้ผลเพิ่มเติม คือ มะม่วงพื้นเมือง จำนวน 2 ต้น

จำปาตะพั้นเมือง จำนวน 4 ต้น ทุเรียนพินเมืองพันธุ์ไร้หนามจากป่าธรรมชาติ อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ จำนวน 2 ต้น ทำป้ายแสดงชื่อพันธุ์พืชและเพิ่มเติมรายชื่อพืชในแผนผังแปลงไม้ผลเมืองร้อน

การดำเนินงานเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2563 ปฏิบัติงานกำจัดวัชพืชบริเวณรอบโคนต้นของไม้ผลพินเมือง ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในไม้ผลพินเมืองที่มีต้นขนาดเล็กช่วงต้นฤดูฝน พรวนดินกลบโคนต้นเพื่อให้ต้นพืชมีความสมบูรณ์

ภาพที่ 4 แปลงปลูกรวบรวมไม้ผลเมืองร้อน และแผนป้ายแสดงชื่อพันธุ์พืชที่ชำรุด

ภาพที่ 5 การปฏิบัติดูแลต้นไม้ผลเมืองร้อนในแปลง และตัดแต่งต้นที่ได้รับความเสียหายจากลมพัด

2) แปลงปลูกรวบรวมผักพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้

แปลงปลูกรวบรวมและอนุรักษ์ผักพื้นเมืองภาคใต้ ใช้พื้นที่ 5 ไร่ ตามพิกัด 4 จุด ดังนี้ (7.520320, 99.402507), (7.519321, 99.402510), (7.519337, 99.401560) และ (7.520368, 99.401545) ประกอบด้วยผักพื้นเมืองที่สำคัญในภาคใต้ และภาคอื่นๆ ของประเทศไทย จำนวน 65 ชนิด/พันธุ์ มีการดูแล แปลง มีการตัดแต่งกิ่ง ให้น้ำสม่ำเสมอ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 สลับกับปุ๋ยหมักเติมอากาศ และมีการตัดหญ้าบริเวณแปลงรวบรวม โดยหลังจากมีการตัดแต่งกิ่งพืชผักสมุนไพร ได้มีการแตกทรงพุ่มใหม่

เดือนมกราคม – มีนาคม 2563 ทำการบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโตของพืชผักพื้นเมืองที่สำคัญในภาคใต้ และภาคอื่นๆ ของประเทศไทย จำนวน 65 ชนิด ปฏิบัติดูแลแปลง ตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 สลับกับปุ๋ยมูลไก่ และให้น้ำสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ในช่วงฤดูแล้ง และทำการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชบางชนิดให้สอดคล้องกับสภาพนิเวศของแปลง แบ่งออกเป็น พืชหัว พืชผักล้มลุก พืชผักชุ่มน้ำ ไม้พุ่ม และไม้ยืนต้น

การดำเนินงานเดือนเมษายน – มิถุนายน 2563 ทำการปฏิบัติดูแลแปลงผักพื้นเมือง ตัดแต่งกิ่ง และทรงพุ่มของผักพื้นเมืองที่เป็นไม้ต้น ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 สลับกับปุ๋ยมูลไก่ และให้น้ำสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม 2563 และทำการปลูกผักพื้นเมืองเพิ่มเติม คือ ตะลิงปลิง 2 ต้น มะม่วงเบา 2 ต้น ผักหวานป่า 5 ต้น และ หมุย 5 ต้น รวม 69 ชนิด ทำป้ายแสดงชื่อพันธุ์พืชและเพิ่มเติมรายชื่อพืชในแผนผังแปลงผักพื้นเมืองของภาคใต้ และได้ประสานความร่วมมือกับกรมวิทยาศาสตร์บริการ คัดเลือกชนิดผักพื้นเมืองที่สำคัญของภาคใต้ที่รวบรวมไว้ในแปลงจำนวน 24 ชนิด และส่งตัวอย่างวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วย แร่ธาตุ วิตามิน และโลหะหนัก สำหรับเป็นข้อมูลประกอบการคัดเลือกและส่งเสริมการเพิ่มมูลค่า ขณะนี้ได้รับผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารแล้ว และอยู่ในระหว่างการเรียบเรียงราย และคัดเลือกชนิดพืชผักที่มีศักยภาพทางโภชนาการด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการส่งเสริมเป็นการผลิตพันธุ์พืชผักพื้นเมืองเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

การดำเนินงานเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2563 ประเมินผลวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารของผักพื้นเมืองและคัดเลือกผักพื้นเมืองที่มีศักยภาพต่อการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่า และเก็บตัวอย่างชิ้นส่วนพืชที่นิยมใช้ประโยชน์สำหรับวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ ประกอบด้วย แร่ธาตุ วิตามิน และโลหะหนัก จำนวนทั้งสิ้น 24 ชนิด สามารถแบ่งกลุ่มย่อยผักพื้นเมือง เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ผักพื้นเมืองที่มีถิ่นกำเนิดและนิยมใช้ประโยชน์มากในภาคใต้ จำนวน 17 ชนิด คือ ฉิ่ง แฝบ หมุย ส้มแขก มะเมี๊ยะ กริม ผักหวานป่า ทำมิ่ง ผักเหลียง ชะมวงช้าง ชะมวงทราย ยายถืบลาน มันปู นกนอน ส้มควาย และเนียง จากผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งได้วิเคราะห์ปริมาณคาร์โบไฮเดรต พลังงานทั้งหมด ความชื้น ไขมันทั้งหมด โปรตีน กาก และเถ้า พบว่า ปริมาณคาร์โบไฮเดรต พบในเนียงมากที่สุด เท่ากับ 40.96 g/100 g พลังงานทั้งหมดมีการสะสมในเกณฑ์สูงพบในเนียง นกนอน หมุย (ยอดขาว) ยายถืบลาน และผักหวานป่า เท่ากับ 192.50, 176.30, 128.70, 119.80 และ 101.90 Kg.Cal/100 g ตามลำดับ ความชื้นมีการสะสมในเกณฑ์สูงอยู่ระหว่าง 82.30-87.30 g/100 g โดยพบในส้มแขก แฝบ ชะมวงช้าง ฉิ่ง ชะมวงทราย และมะเมี๊ยะ ปริมาณโปรตีนมีการสะสมสูงสุดในผักหวานป่า เท่ากับ 10.10 g/100 g ปริมาณกากมีการสะสมในนกนอน เท่ากับ 19.20 g/100 g และเถ้า มีการสะสมในทำมิ่ง เท่ากับ 14.60 g/100 g

ผลการวิเคราะห์ด้านปริมาณแร่ธาตุ 6 ชนิด คือ แคลเซียม โซเดียม โพแทสเซียม ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม และสังกะสี สำหรับปริมาณแคลเซียมที่ได้วิเคราะห์ในผักพื้นเมือง ซึ่งพบมีการสะสมสูงในหมุย (ทั้งสายพันธุ์ยอดขาว และยอดดำ) มะเมี๊ยะ กริม ผักหวานป่า มันปู นกนอน และส้มแขก มีค่าอยู่ในช่วง 133.10-484.70 mg/100 g ปริมาณโซเดียม พบสะสมมากในนกนอน และผักหวานป่า มีค่าอยู่ในช่วง 6.40-7.04 mg/100 g ปริมาณโพแทสเซียม สะสมมากในหมุย (ทั้งสายพันธุ์ยอดขาว และยอดดำ) และผักหวานป่า มีค่าอยู่ในช่วง 603.60-789.30 mg/100 g ปริมาณฟอสฟอรัส มีการสะสมมากในผักเหลียง และยายถืบลาน มีค่าอยู่

ในช่วง 102.60-116.90 mg/100 g ปริมาณแมกนีเซียมมีการสะสมมากในหมุย (ทั้งสายพันธุ์ยอดขาว และยอดดำ) กริม และผักหวานป่า มีค่าอยู่ในช่วง 140.70-192.20 mg/100 g และปริมาณสังกะสีพบมีการสะสมมากในผักหวานป่า และยายถีบหลาน อยู่ในช่วง 1.05-1.10 mg/100 g

ผลการวิเคราะห์ด้านวิตามิน 4 ชนิด คือ เบตา-คาโรทีน วิตามินบี 1 วิตามินบี 2 และวิตามินซี โดยปริมาณเบตา-คาโรทีนมีการสะสมมากในหมุย (ยอดดำ) กริม ผักหวานป่า และผักเหลียง มีค่าอยู่ในช่วง 10,419.10- 28,759.10 µg/100 g ปริมาณวิตามินบี 1 มีการสะสมมากในแพบ ผักหวานป่า และผักเหลียง มีค่าอยู่ในช่วง 631.20- 1169.60 µg/100 g แต่มีผักบางชนิดที่ไม่พบวิตามินบี 1 คือ หมุย (ทั้งสายพันธุ์ยอดขาว และยอดดำ) มะเมี๊ยะ ทำม้ง และนกกอน ส่วนปริมาณวิตามินบี 2 มีการสะสมมากในหมุย (ทั้งสายพันธุ์ยอดขาว และยอดดำ) ส้มแขก ผักหวานป่า ผักเหลียง ชะมวงช้าง ชะมวงทราย นกกอน และเนียง มีค่าอยู่ในช่วง 101.80- 447.60 µg/100 g และในมันปูไม่พบวิตามินบี 2 และ วิตามินซี

ในส่วนของโลหะหนัก 2 ชนิด คือ เหล็กและทองแดง ซึ่งทั้งเหล็กและทองแดง จัดเป็นองค์ประกอบที่ร่างกายมีความจำเป็นในปริมาณที่เหมาะสม ซึ่งเหล็กเป็นส่วนประกอบสำคัญของเม็ดเลือดแดง ช่วยบรรเทาอาการเหนื่อยง่าย อ่อนเพลีย และลดความเสี่ยงของโรคโลหิตจาง ส่วนทองแดง มีส่วนช่วยในการสร้างเม็ดเลือดแดงและเม็ดเลือดขาว และมีหน้าที่ไปกระตุ้นให้ร่างกายใช้ธาตุเหล็กเพื่อสร้างฮีโมโกลบิน และเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานของสมองและระบบประสาท ระบบภูมิคุ้มกัน และช่วยเสริมสร้างกระดูกให้แข็งแรง ซึ่งผลการวิเคราะห์เหล็ก พบว่ามีการสะสมมากในหมุย (ทั้งสายพันธุ์ยอดขาว และยอดดำ) กริม ผักหวานป่า ทำม้ง ผักเหลียง ชะมวงช้าง ยายถีบหลาน และนกกอน มีค่าอยู่ในช่วง 1.03-2.97 mg/100 g และทองแดง พบมีการสะสมมากในหมุย (ยอดดำ) ผักหวานป่า ทำม้ง ชะมวงช้าง ยายถีบหลาน นกกอน และส้มควาย มีค่าอยู่ในช่วง 0.23-0.63 mg/100 g

สรุปได้ว่า ผักพื้นเมืองที่มีถิ่นกำเนิด และนิยมใช้ประโยชน์มากในภาคใต้ จำนวน 17 ชนิด สามารถคัดเลือกผักพื้นเมืองที่มีศักยภาพ ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการ แร่ธาตุ วิตามิน และโลหะหนักในปริมาณสูง ที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ได้ 6 ชนิด คือ หมุย (ทั้งสายพันธุ์ยอดขาว และยอดดำ) ผักหวานป่า ผักเหลียง นกกอน และเนียง

2) ผักพื้นเมืองที่มีถิ่นกำเนิด และนิยมใช้ประโยชน์โดยทั่วไป จำนวน 7 ชนิด คือ กุ่มน้ำกระโดน เล็บครุฑ มะม่วงหิมพานต์ ขี้เหล็ก มะเดื่อชุมพร และเสม็ดชุน จากผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการ ซึ่งได้วิเคราะห์ปริมาณคาร์โบไฮเดรต พลังงานทั้งหมด ความชื้น ไขมันทั้งหมด โปรตีน กาก และเถ้า พบว่าปริมาณคาร์โบไฮเดรต พบมากในมะม่วงหิมพานต์ กุ่มน้ำ และขี้เหล็ก มีค่าอยู่ระหว่าง 15.97-18.44 g/100 g พลังงานทั้งหมดมีการสะสมในเกณฑ์สูงพบในกุ่มน้ำ มะม่วงหิมพานต์ และขี้เหล็ก เช่นเดียวกับที่ในปริมาณคาร์โบไฮเดรต มีค่าอยู่ระหว่าง 116.40-123.90 Kg.Cal/100 g ความชื้นมีการสะสมในเกณฑ์สูงใน กระโดน เล็บครุฑ มะเดื่อชุมพร เสม็ดชุน อยู่ระหว่าง 80.10-84.40 g/100 g ไขมันทั้งหมดมีการสะสมมากในขี้เหล็ก มะม่วงหิมพานต์ และกุ่มน้ำ มีค่าอยู่ระหว่าง 1.06-1.62 g/100 g ปริมาณโปรตีนมีการสะสมสูงสุดในขี้เหล็ก มะม่วงหิมพานต์ และกุ่มน้ำ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 4.67-7.26 g/100 g ปริมาณกากมีการสะสมมากทั้งในกุ่มน้ำ เล็บครุฑ มะเดื่อชุมพร และขี้เหล็ก มีค่าอยู่ระหว่าง 3.08-5.65 g/100 g ส่วนปริมาณเถ้า มีการสะสมมากในกุ่มน้ำ เล็บครุฑ ขี้เหล็ก และมะเดื่อชุมพร มีค่าอยู่ระหว่าง 1.06-2.14 g/100 g

ผลการวิเคราะห์ด้านปริมาณแร่ธาตุ 6 ชนิด คือ แคลเซียม โซเดียม โพแทสเซียม ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม และสังกะสี สำหรับปริมาณแคลเซียมที่ได้วิเคราะห์ในผักพื้นเมือง ซึ่งพบมีการสะสมสูงในกุ่มน้ำ เล็บครุฑ และขี้เหล็ก มีค่าอยู่ในช่วง 113.20-232.50 mg/100 g ปริมาณโซเดียม พบสะสมมากในมะม่วงหิมพานต์ และเล็บครุฑ มีค่าอยู่ในช่วง 5.43-12.40 mg/100 g ปริมาณโพแทสเซียม สะสมมากในเล็บครุฑ กุ่มน้ำ และมะม่วงหิมพานต์ มีค่าอยู่ในช่วง 420.50-639.50 mg/100 g ปริมาณฟอสฟอรัส มีการสะสมมากในมะม่วงหิมพานต์ และขี้เหล็ก มีค่าอยู่ในช่วง 104.40-122.50 mg/100 g ปริมาณแมกนีเซียมมีการสะสมมากในกุ่มน้ำ และ

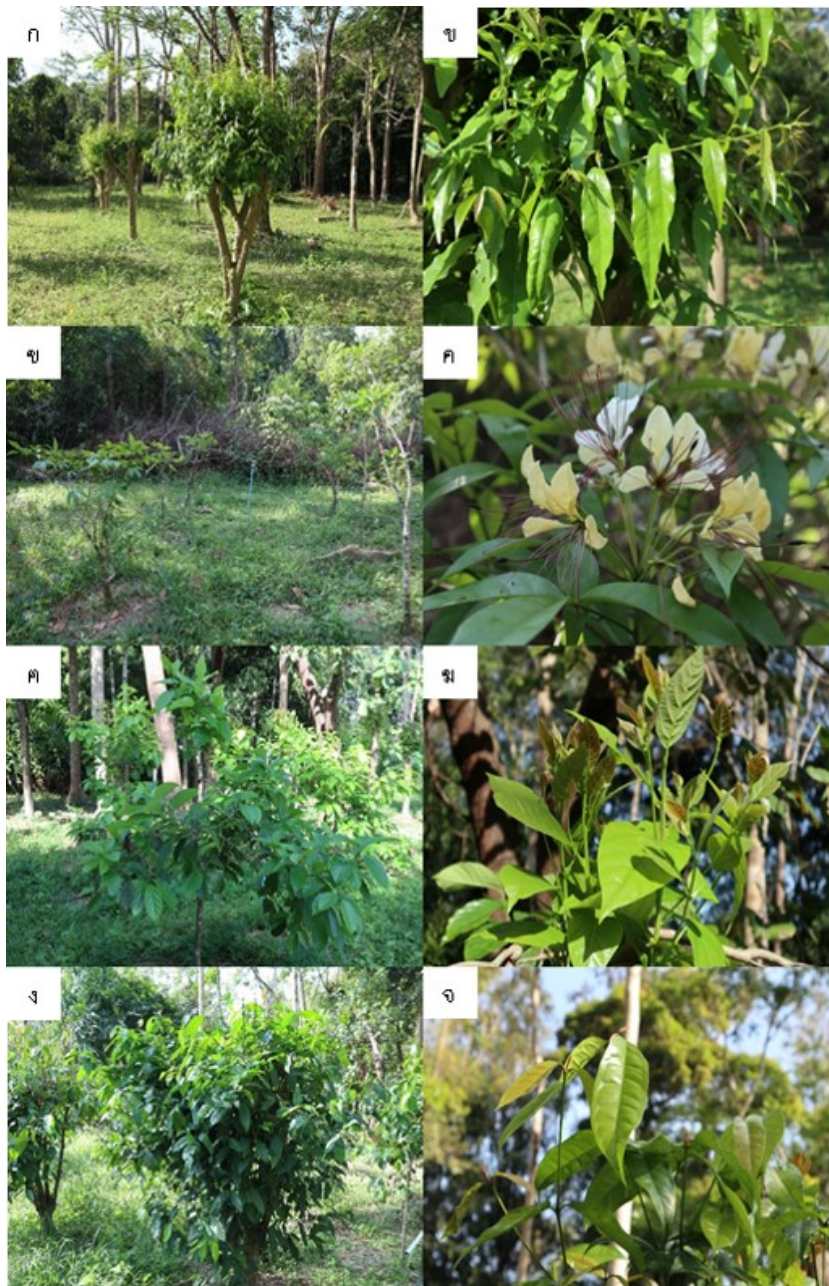
เล็บครุฑ มีค่าอยู่ในช่วง 132.80-169.40 mg/100 g และปริมาณสังกะสีพบมีการสะสมมากในซี่เหล็ก เล็บครุฑ กระโดน และมะม่วงหิมพานต์ อยู่ในช่วง 0.71-0.90 mg/100 g

ผลการวิเคราะห์ด้านวิตามิน 4 ชนิด คือ เบตา-คาโรทีน วิตามินบี 1 วิตามินบี 2 และวิตามินซี โดยปริมาณเบตา-คาโรทีนมีการสะสมมากในมะม่วงหิมพานต์ เล็บครุฑ และซี่เหล็ก มีค่าอยู่ในช่วง 5712.20-6361.60 µg/100 g แต่ไม่พบเบตา-คาโรทีน ใน กระโดน และมะเดื่อชุมพร ปริมาณวิตามินบี 1 มีการสะสมมากในกระโดน และกุ่มน้ำ มีค่าอยู่ในช่วง 527.90-919.50 µg/100 g แต่ไม่พบวิตามินบี 1 ใน เล็บครุฑ ซี่เหล็ก มะเดื่อชุมพร และเสม็นชุน ส่วนปริมาณวิตามินบี 2 มีการสะสมมากในกุ่มน้ำ และเล็บครุฑ มีค่าอยู่ในช่วง 130.60-182.80 µg/100 g แต่ไม่พบวิตามินบี 2 ในซี่เหล็ก และไม่พบวิตามินซีในผักทั้ง 7 ชนิด

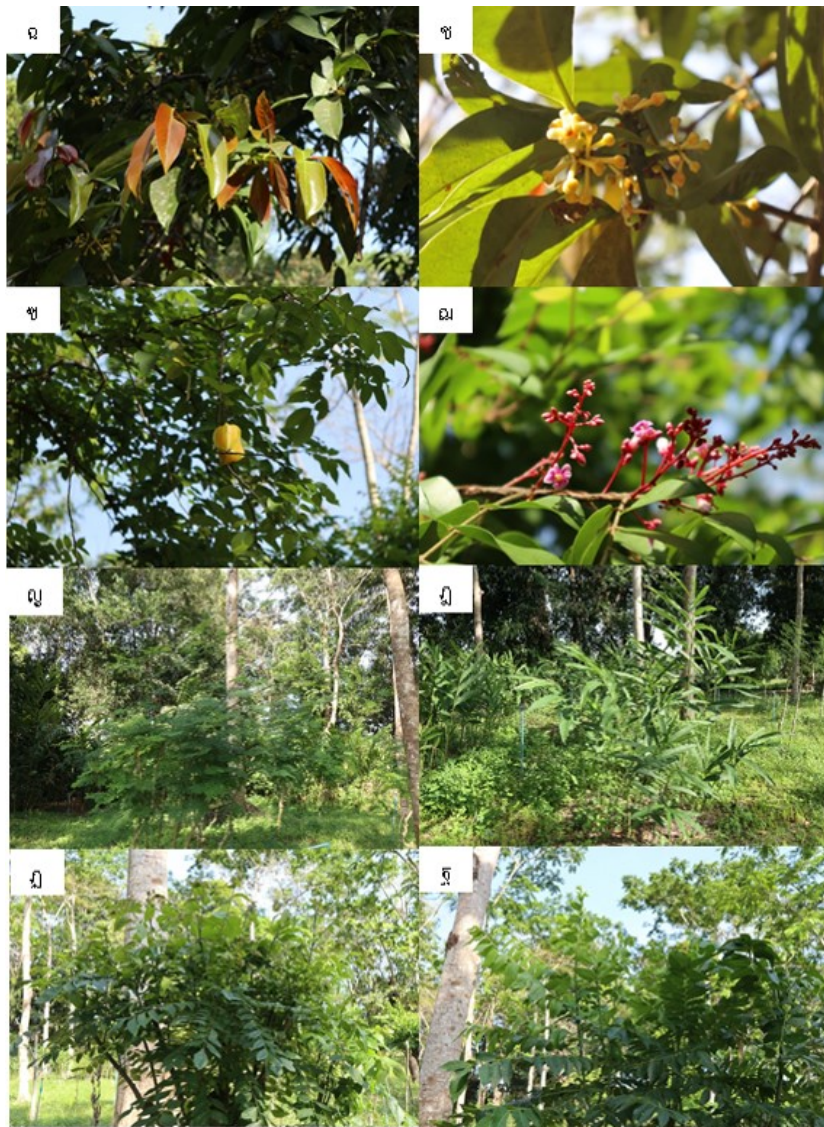
ในส่วนของโลหะหนัก 2 ชนิด คือ เหล็กและทองแดง ซึ่งทั้งเหล็กและทองแดง จัดเป็นองค์ประกอบที่ร่างกายมีความจำเป็นในปริมาณที่เหมาะสม จากผลการวิเคราะห์เหล็ก พบว่ามีการสะสมมากในกุ่มน้ำ เล็บครุฑ และซี่เหล็ก มีค่าอยู่ในช่วง 1.44-2.05 mg/100 g และทองแดง พบมีการสะสมมากในกระโดน ซี่เหล็ก และมะม่วงหิมพานต์ มีค่าอยู่ในช่วง 0.24-0.37 mg/100 g

สรุปได้ว่า ผักพื้นเมืองที่มีถิ่นกำเนิดและนิยมใช้ประโยชน์โดยทั่วไป จำนวน 7 ชนิด สามารถคัดเลือกผักพื้นเมืองที่มีศักยภาพ ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการ แร่ธาตุ วิตามิน และโลหะหนักในปริมาณสูงที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ได้ 4 ชนิด คือ กุ่มน้ำ ซี่เหล็ก เล็บครุฑ และมะม่วงหิมพานต์

ภาพที่ 6 แสดงผักพืชเมืองในแปลงรวบรวม ได้แก่ สภาพทรงพุ่มต้นนกงอนหลังมีการตัดแต่งกิ่ง (ก) ยอดอ่อนต้นนกงอน (ข) สภาพแปลงต้นกุ่มน้ำ (ข) ดอกกุ่มน้ำ (ค) สภาพทรงพุ่มต้นทำม้งหลังมีการตัดแต่งกิ่ง (ค) ยอดอ่อนต้นทำม้ง (ฉ) สภาพทรงพุ่มต้นผักเหลียงหลังมีการตัดแต่งกิ่ง (ง) ยอดอ่อนต้นผักเหลียง (จ)

ภาพที่ 7 แสดงผักพืชเมืองในแปลงรวบรวม ได้แก่ สภาพทรงพุ่มต้นชะมวงข้างในฤดูออกดอก (ฉ) ลักษณะช่อดอกชะมวงข้าง (ช) ลักษณะผลมะเฟือง (ซ) ลักษณะช่อดอกมะเฟือง (ฅ) สภาพแปลงต้นชะอม (ญ) สภาพแปลงปลุกข้าว (ก) ยอดหมูยที่มีลักษณะยอดแดง (ค) ยอดหมูยที่มีลักษณะยอดขาว (ก)

ภาพที่ 8 การดำเนินงานบันทึกข้อมูลการเจริญเติบโต และสภาพแปลงผักปลุกรวบรวมผักพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้ในช่วงเดือนมกราคม – มีนาคม 2563

ภาพที่ 9 การตัดแต่งกิ่งพืชผักพื้นเมืองไม้พุ่ม และให้น้ำกับไม้พุ่มขนาดเล็กอย่างสม่ำเสมอ

ภาพที่ 10 การจัดการแปลงปลูกรวบรวมผักพื้นเมืองต่างๆ ของภาคใต้ ก) การจัดการตัดหญ้าบริเวณแปลง ข) การตัดแต่งกิ่งและควบคุมทรงพุ่ม เพื่อชักนำการแตกยอดใหม่และสะดวกต่อการเก็บเกี่ยว ค) ต้นหมุยที่ขุดย้ายมาปลูกใหม่ และ ง) การปลูกกระวาน

ภาพที่ 11 การปฏิบัติดูแลแปลงผักพื้นเมือง การกำจัดวัชพืชและการตัดแต่งกิ่ง

ภาพที่ 12 เจ้าหน้าที่กรมวิทยาศาสตร์บริการเข้าตรวจเยี่ยมแปลง และเก็บตัวอย่างผักพื้นเมืองภาคใต้เพื่อตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหาร

3) แปลงปลูกรวบรวมพันธุกรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทย พื้นที่ 10 ไร่ จำนวน 79 พันธุ์

ดำเนินการปฏิบัติดูแลแปลงปลูกรวบรวมพันธุกรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ พื้นที่ 10 ไร่ ตามพิกัด 4 จุด (7.520648, 99.406903), (7.521444, 99.406970), (7.520557, 99.405836) และ (7.521489, 99.405820) มีพันธุ์กล้วยพื้นเมืองที่สำคัญของภาคใต้และภาคอื่นของประเทศไทย จำนวน 77 พันธุ์ ทำการตัดหญ้า ใส่ปุ๋ย ตัดแต่งใบและให้น้ำตามสภาพแวดล้อม ซึ่งในปลายปี 2562 จนถึงกลางปี 2563 ประสิทธิภาพสภาพอากาศแห้งแล้งยาวนานและมีน้ำไม่เพียงพอ ทำให้ต้นกล้วยไม่สมบูรณ์และตายบางส่วน เนื่องจากพื้นที่บางส่วนในแปลงปลูกเป็นพื้นที่ซบน้ำช่วงฤดูฝนทำให้ต้นกล้วยตาย จึงมีการวางแผนปลูกกล้วยใหม่ในแปลงเดิม เพื่อปรับพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการปลูกกล้วย ระหว่างนี้มีการขุดหลุมปลูกกรอปลูก และบำรุงต้นแม่ของแต่ละพันธุ์เพื่อให้ได้หน่อใหม่ สำหรับแยกหน่อปลูกในปลายปี 2563 มีการบันทึกลักษณะเด่นของกล้วย และบันทึกลักษณะเครือกล้วย การจัดการเรียงของผลกล้วยภายในหวี/การสุกแก่ และลักษณะเนื้อในของผลกล้วย

เดือนมกราคม – มีนาคม 2563 เป็นช่วงเข้าสู่ฤดูแล้ง ทำให้ขาดแคลนน้ำในการดูแลรักษา ส่งผลให้กล้วยตาย 11 พันธุ์ คือ น้ำว่า (ตรัง), ไข่, นมหมี่, ขนุน, เล็บมือนาง, นาก, หอมเขียว, มาฮอย, ไข่กบ 2, โอ๊กินาวา, และหอมทองปอก และได้รวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองมาปลูกเพิ่มจำนวน 3 พันธุ์ คือ งาช้าง น้ำฝาด และส้ม รวมมีพันธุกรรมกล้วยพื้นเมืองในแปลง จำนวน 65 พันธุ์ และเตรียมขยายหน่อพันธุ์กล้วยปลูกเพิ่มเติมในต้นที่เสียหาย พร้อมกันนี้ได้จัดทำแบบบันทึกข้อมูลพันธุกรรมกล้วย และบันทึกลักษณะทางการเกษตรที่สำคัญของกล้วยในบางสายพันธุ์แล้ว และได้เตรียมหลุมปลูกกล้วยขนาดหลุม กว้าง ยาว และลึก ขนาด 50 เซนติเมตร ตากดิน ใส่ปุ๋ยอินทรีย์รองก้นหลุม เพื่อเตรียมปลูกหน่อกล้วยที่จัดเตรียมไว้ในช่วงต้นฤดูฝน ปี 2563

การดำเนินงานเดือนเมษายน – มิถุนายน 2563 ทำการปฏิบัติดูแลแปลง ตัดหญ้า ใส่ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยหมักเติมอากาศ ตัดแต่งใบ และให้น้ำตามสภาพแวดล้อม ช่วงต้นฤดูฝนเดือนพฤษภาคม 2563 ทำการวางแผนผังการจัดเรียงพันธุ์กล้วยปลูกในแปลงใหม่โดยการจัดตามกลุ่มพันธุกรรม ปลูกพันธุ์ละ 4 กอ ขุดหลุมขนาด 50x50x50 เซนติเมตร ตากดินในช่วงฤดูร้อน รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยหมักแบบเติมอากาศ เตรียมหน่อต้นแม่พันธุ์และย้ายปลูกลงแปลงตามแผนในช่วงต้นฤดูฝน ปี 2563 และรวบรวมพันธุกรรมกล้วยเพิ่มเติมจำนวน 2 พันธุ์ คือ กล้วยนวล และกล้วยรัตกัทธิ รวมมีพันธุกรรมกล้วยในแปลง 67 พันธุ์

การดำเนินงานเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2563 ประสานงานขอรับหน่อพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทยจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส และจากแปลงเกษตรกรในจังหวัดนราธิวาสและยะลา จำนวน 45 พันธุ์ นำมาปลูกภายในแปลงปลูก

รวบรวมพันธุ์กรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทย ศูนย์วิจัยพืชสวนตรัง ตามแผนผังการจัดกลุ่มพันธุ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้ จำนวน 30 พันธุ์

แถวที่	ชื่อพันธุ์กล้วย	แถวที่	ชื่อพันธุ์กล้วย
กลุ่มกล้วยป่า (Will acuminata)		กลุ่มกล้วยกินได้ (ABB group)	
1/1	กล้วยทองขี้แมว	4/1	กล้วยนางพญา
1/2	กล้วยทหารพราน	4/2	กล้วยหิน
กลุ่มกล้วยตานี (Will balbisiana)		4/3	กล้วยน้ำว้าตรัง
1/3	กล้วยตานี	4/4	กล้วยน้ำว้าพระเทพฯ
กลุ่มกล้วยกินได้ (AA group)		4/5	กล้วยหัทธุมุก
1/4	กล้วยไข่	5/1	กล้วยส้ม
1/5	กล้วยเล็บมือนาง	5/2	กล้วยหินมาเลย์
2/1	กล้วยไข่ทองร่วง	กลุ่มกล้วยกินได้ (BBB group)	
2/2	กล้วยสา	5/3	กล้วยเล็บข้างกูด
2/3	กล้วยทองกาบดำ	กลุ่มอื่นๆ ในภาคใต้	
กลุ่มกล้วยกินได้ (AAA group)		5/4	กล้วยเมาะมานิ
2/4	กล้วยหอมทอง	5/5	กล้วยไม้ปลี
2/5	กล้วยนาคน	6/1	กล้วยสำลี
3/1	กล้วยหอมเขียวค่อม	6/2	กล้วยตะเภา
3/2	กล้วยหอมเขียว	6/3	กล้วยทองตีนเต่า
กลุ่มกล้วยกินได้ลูกผสม		6/4	กล้วยลูกคิด
3/3	กล้วยนมสาว	6/5	กล้วยคอแข็ง
3/4	กล้วยขม		
3/5	กล้วยน้ำ		

ตารางที่ 2 กลุ่มพันธุ์กล้วยพื้นเมืองภาคใต้ จำนวน 51 พันธุ์

แถวที่	ชื่อพันธุ์กล้วย	แถวที่	ชื่อพันธุ์กล้วย	แถวที่	ชื่อพันธุ์กล้วย
กลุ่มกล้วยตานี		2/12	กล้วยไข่ฮัน	4/13	กล้วยน้ำว้าพระราชทาน
1/6	กล้วยตานี 167	2/13	กล้วยหอมน้ำผึ้ง	4/14	กล้วยกิบมุกดาหาร
1/7	กล้วยตานีกิบม้า	2/14	กล้วยหอมจำปา	5/6	กล้วยน้ำว้าท่ายาง
1/8	กล้วยตานี A15	กลุ่มกล้วยกินได้ (AAB group)		5/7	กล้วยน้ำว้าไส้ดำ
1/9	กล้วยตานีดำ	3/6	กล้วยนิ้วจระเข้	5/8	กล้วยน้ำว้าลูกดำ
กลุ่มกล้วยประดับ		3/7	กล้วยลังกานครสวรรค์	5/9	กล้วยนมหมี่
1/10	กล้วยบัวชมพู	3/8	กล้วยนมนาง	กลุ่มกล้วยกินได้ (ABB group)	
1/11	กล้วยกัทลี	3/9	กล้วยงาช้าง	5/10	กล้วยเพชรส
กลุ่มกล้วยกินได้ (AA group)		3/10	กล้วยตีบ	กลุ่มกล้วยอื่นๆ ในประเทศไทย	

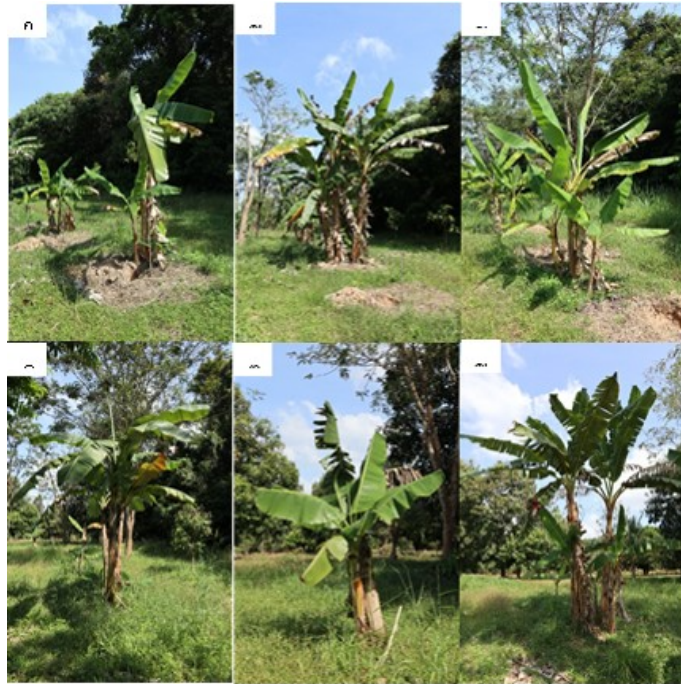
1/12	กล้วยทองส้ม	3/11	กล้วยน้ำว้าค่อม	5/11	กล้วยเส้าม้า
1/13	กล้วยไข่ทองเงย	3/12	กล้วยเทพนม	5/12	กล้วยดำนวล
1/14	กล้วยน้ำนวม	3/13	กล้วยน้ำว้าจันทบุรี	5/13	กล้วยสามเดือนพิจิตร
2/6	กล้วยหอมเล็ก	3/14	กล้วยน้ำว้านวลจันทร์	5/14	กล้วยโอบูชู
กลุ่มกล้วยกินได้ (AAA group)		4/6	กล้วยหัทธมุกพม่า	6/6	กล้วยไข่ชุมแพ
2/7	กล้วยไข่พระตะบอง	4/7	กล้วยน้ำว้าอุบล	6/7	กล้วยมัน
2/8	กล้วยหอมหุ่มือก	4/8	กล้วยน้ำว้าเงิน	6/8	กล้วยกะหรี
2/9	กล้วยหอมอิสาน	4/9	กล้วยน้ำว้าไส้เหลือง	6/9	กล้วยคอแข็ง
2/10	กล้วยหอมแกรนด์เนน	4/10	กล้วยน้ำว้าพระประแดง	6/10	กล้วยโพน
2/11	กล้วยหอมทองขนสั้น	4/11	กล้วยน้ำว้ามะลิช่อง	6/11	กล้วยร้อยหวี
2/12	กล้วยไข่ฮัน	4/12	กล้วยน้ำว้าค่อมฉายรังสี		

ตารางที่ 3 พันธุ์กล้วยพื้นเมืองที่รวบรวมจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และแปลงเกษตรกรในภาคใต้ จำนวน 27 พันธุ์

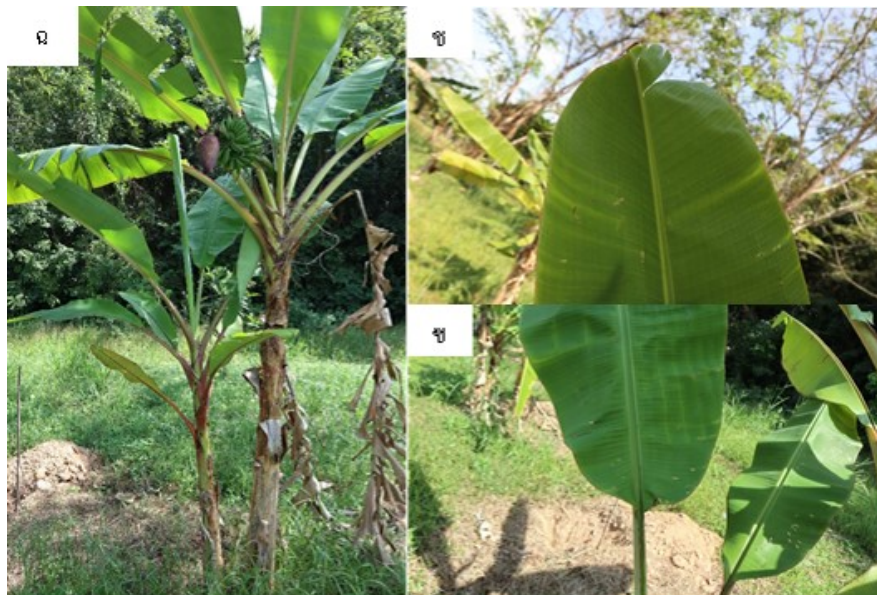
แถวที่	ชื่อพันธุ์กล้วย	แถวที่	ชื่อพันธุ์กล้วย
6/12	กล้วยปีแซนากอ	4/15	กล้วยเต่าเมือก
6/13	กล้วยขนุน	4/16	กล้วยแกง
6/14	กล้วยหอมจันทร์	4/17	กล้วยน้ำดี
1/15	กล้วยเล็บมือนาง	5/15	กล้วยส้ม
1/16	กล้วยมังลา	5/16	กล้วยทองกำป็น
1/17	กล้วยน้ำว้า	5/17	กล้วยน้ำฝาด
1/18	กล้วยทองตีนเต่า	6/15	กล้วยน้ำว้าขาว
2/15	กล้วยฝ้าย	6/16	กล้วยนาค
2/16	กล้วยยี่อลาบราแง	6/17	กล้วยหอม
2/17	กล้วยน้ำไว้	1/....	กล้วยป่า
2/18	กล้วยไม้ปลี	2/....	กล้วยป่าขาว
3/15	กล้วยหนอน	3/....	กล้วยป่าม่วง
3/16	กล้วยเอาะ		
3/17	กล้วยน้ำว้าค่อม		

ภาพที่ 13 แปลงกล้วยในช่วงที่ขาดน้ำช่วงฤดูแล้ง ผลผลิตและต้นไม่สมบูรณ์

ภาพที่ 14 แปลงกล้วยและพันธุ์กล้วย นางญา (ก), หิน (ข), เมาะมานิ (ค), ไม่ปลี (ด), น้ำว่าพระเทพฯ (ค) และ เภา (ง)

ภาพที่ 15 ลักษณะเด่นของกล้วยเมาะมานิซึ่งมีสีบริเวณกาบ เป็นสีแดง (ฉ), ลักษณะบริเวณปลายใบ (ช) และลักษณะบริเวณโคนใบ (ซ)

ภาพที่ 16 ลักษณะเครือกล้วยทองต้นเต่า ลักษณะการจัดเรียงของผลกล้วยภายในหวี/การสุกแก่ และลักษณะเนื้อในของผลกล้วย (ฉ) และลักษณะเครือกล้วยตีบ ลักษณะการจัดเรียงของผลกล้วยภายในหวี/การสุกแก่ และลักษณะเนื้อในของผลกล้วย (ญ)

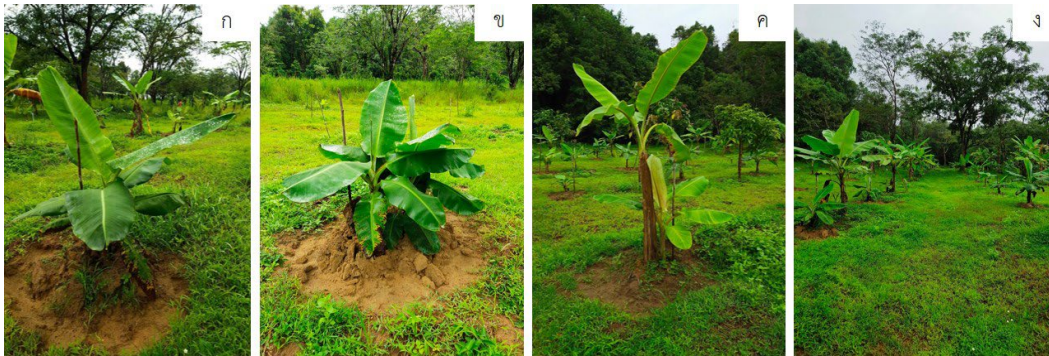

ภาพที่ 17 การปลูกต้นกล้วยเรียงตามพันธุกรรมของกล้วยพื้นเมืองภาคใต้และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทยตามแผนผังแปลง

ภาพที่ 18 ต้นกล้วยหลังจากย้ายปลูกลูกใหม่อายุ 1 เดือน ช่วงต้นฤดูฝนเพื่อจัดเรียงตามพันธกรรมของกล้วย

ภาพที่ 19 การจัดการแปลงปลูกรวบรวมพันธกรรมกล้วยพื้นเมืองภาคใต้ และกล้วยพื้นเมืองในประเทศไทย ก และ ข) การเจริญเติบโตของหน่อกล้วยที่ได้มีการย้ายปลูกลูกเมื่อเดือนเมษายน ค) การเจริญเติบโตต้นกล้วยในแปลงเดิมที่มีการย้ายต้นแม่มาปลูกลูกใหม่ พบว่ามีหน่อใหม่เริ่มเจริญเติบโต และ ง) สภาพแปลงกล้วยที่มีการจัดการและปฏิบัติดูแลในช่วงเดือนมิถุนายน

8. ผลสำเร็จ/ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

8.1 บรรลุวัตถุประสงค์

1) พื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากร 296 ไร่ ได้รับการดูแลให้สภาพภูมิประเทศและพันธุ์พืชคงอยู่ในสภาพเดิม ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าและทำลายพันธุ์ไม้ดั้งเดิม

2) มีแปลงรวบรวมพันธุ์ไม้ผลเมืองร้อน พืชผักพื้นเมือง และกล้วยพื้นเมืองของภาคใต้ เพื่ออนุรักษ์เชื้อพันธุกรรมและพร้อมให้ผู้สนใจเข้าศึกษา

8.2 การนำเทคโนโลยีของกรมไปปรับใช้

การปฏิบัติดูแลพันธุ์ไม้ผล พืชผัก และกล้วย ตามหลักวิชาการ โดยนำระบบการให้น้ำเข้ามาปรับใช้ มีการปฏิบัติหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิต คือ การตัดแต่งกิ่งและการใส่ปุ๋ย รวมถึงการจัดการด้านโรคและแมลงศัตรูพืช

8.3 ผลสัมฤทธิ์ ประโยชน์ที่ได้รับ และการขยายผลสู่เกษตรกร

พื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากร จำนวน 296 ไร่ ได้รับการดูแลรักษาสภาพป่าและภูมิประเทศให้คงอยู่ในสภาพเดิม ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าและทำลายพันธุ์ไม้ดั้งเดิม มีแปลงรวบรวมพันธุ์กรรมของไม้ผลเมืองร้อน พืชผักพื้นเมือง และกล้วยพื้นเมืองของภาคใต้ มีการระบุชื่อพันธุ์ไม้และทำป้ายชั่วคราวติดที่ต้น เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้พันธุ์พืชพื้นเมืองและพืชเฉพาะถิ่นให้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักศึกษา นักเรียน เกษตรกร และผู้สนใจทั่วไป รวมถึงเป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์พืชพื้นเมืองและพืชท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นฐานพันธุ์กรรมของกรมวิชาการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพันธุ์พืชด้านต่างๆ ต่อไป

9. ปัญหา/อุปสรรค

1. พื้นที่ป่าปกปักษ์ทรัพยากรมีขนาดใหญ่ และมีบุคลากรไม่เพียงพอในการดูแลอย่างทั่วถึง
2. แปลงรวบรวมพันธุ์กล้วยพื้นเมืองและไม้ผลเมืองร้อนมีน้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง แก้ไขโดยการเพิ่มการวางระบบน้ำเพิ่มเติม